

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας, πρῶτον μὲν διὰ τὴν τοῦ θεοῦ συγγένειαν ζῶν μόνον θεοὺς ἐνόμισεν, καὶ ἐπεχείρει βωμούς τε ἰδρῦεσθαι καὶ ἀγάλματα θεῶν· ἔπειτα φωνὴν καὶ ὀνόματα ταχὺ διηρθρώσατο τῇ τέχνῃ, καὶ οἰκῆσεις καὶ ἐσθῆτας καὶ ὑποδέσεις καὶ στρωμνὰς καὶ τὰς ἐκ γῆς τροφὰς ἠϋρετο. Οὕτω δὴ παρεσκευασμένοι κατ' ἀρχὰς ἄνθρωποι ᾤκουν σποράδην, πόλεις δὲ οὐκ ἦσαν· ἀπώλλυντο οὖν ὑπὸ τῶν θηρίων διὰ τὸ πανταχῆ αὐτῶν ἀσθενέστεροι εἶναι, καὶ ἡ δημιουργικὴ τέχνη αὐτοῖς πρὸς μὲν τροφήν ἱκανὴ βοηθὸς ἦν, πρὸς δὲ τὸν τῶν θηρίων πόλεμον ἐνδεὴς –πολιτικὴν γὰρ τέχνην οὐπω εἶχον, ἧς μέρος πολεμικῆ– ἐζήτουν δὴ ἀθροίζεσθαι καὶ σῶζεσθαι κτίζοντες πόλεις· ὅτ' οὖν ἀθροισθεῖεν, ἠδίκουν ἀλλήλους ἅτε οὐκ ἔχοντες τὴν πολιτικὴν τέχνην, ὥστε πάλιν σκεδαννύμενοι διεφθείροντο.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ (322Α-322Δ)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A.1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα «Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος ... διεφθείροντο.»

(Μονάδες 10)

B.1. Ποια ἡ ἀποψη τοῦ Πρωταγόρα γιὰ τὴ γένεση καὶ τὸ σκοπὸ τῆς πόλης;

(Μονάδες 10)

B.2. «... ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας»: Τι θεωρήθηκε γιὰ τὸν ἄνθρωπο «θεία μοῖρα» καὶ γιὰ ποίους λόγους;

(Μονάδες 10)

B.3. Πῶς ἀποδεικνύει ὁ Ἀριστοτέλης στὸ μεταφρασμένο ἀπόσπασμα ὅτι ἡ πόλη προήλθε ἐκ φύσεως;

Ἡ κοινωνικὴ οντότητα ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴ συνένωση περισσοτέρων χωριῶν εἶναι ἡ πόλη, μιὰ κοινωνικὴ οντότητα τέλεια, ποὺ μπορούμε νὰ πούμε ὅτι πέτυχε τελικὰ τὴν ὑψίστη ἀυτάρκεια· συγκροτήθηκε γιὰ νὰ διασφαλίζει τὴ ζωὴ, στὴν πραγματικότητα ὁμως ὑπάρχει γιὰ νὰ εξασφαλίζει τὴ καλὴ ζωὴ. Ἡ πόλη, επομένως, εἶναι κάτι ποὺ ἦρθε στὴν ὑπαρξὴ ἐκ φύσεως, ὅπως ακριβῶς καὶ οἱ πρῶτες κοινωνικὲς οντότητες, ἀφοῦ αὐτὴ εἶναι τὸ τέλος ἐκείνων καὶ ἀφοῦ αὐτὸ ποὺ λέμε φύση ἐνός πράγματος δὲν εἶναι παρὰ ἡ μορφή ποὺ αὐτὸ ἔχει κατὰ τὴ στιγμὴ τῆς τελείωσης, τῆς ολοκλήρωσης τοῦ :αὐτὸ δὲν λέμε, πράγματι, πὼς εἶναι τελικὰ ἡ φύση τοῦ κάθε πράγματος, π.χ. τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀλόγου ἢ τοῦ σπιτιοῦ, ἡ μορφή δηλαδὴ ποὺ τὸ κάθε πράγμα ἔχει ὅταν ολοκληρωθεῖ ἡ ἐξελικτικὴ τοῦ πορεία; Ἐπίσης : Ὁ τελικὸς λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχει ἓνα πράγμα εἶναι κάτι ἔξοχο, καὶ ἡ ἀυτάρκεια εἶναι τελικὸς στόχος καὶ ἄρα, κάτι τὸ ἔξοχο.

(Μονάδες 10)

B.4. Πῶς χρησιμοποιεῖ τὸ μῦθο ὡς φιλοσοφικὴ μέθοδο ὁ Πρωταγόρας καὶ πῶς ὁ Πλάτωνας;

(Μονάδες 10)

B.5. α) Με ποῖες λέξεις τοῦ κειμένου σχετίζονται ἐτυμολογικὰ οἱ παρακάτω : μερίδα, ἄρτιος, σιτοδεία, πλεονέκτης, δικαίωμα

- β) Να γραφεί από ένα συνώνυμο στα Αρχαία ελληνικά για τις λέξεις :
έσθης, άσθενής, βοηθός, ένδεής, νομίζω (Μονάδες 10)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Τίς οὖν έστιν άποτροπή τών τοιούτων λόγων, έγώ προερω. Έπειδάν προελθών ένταυθοί Κτησιφών διεξέλθη πρός ύμάς τοϋτο δή τό συντεταγμένον αύτῷ προοίμιον, έπειτ' ένδιατρίβη καί μή άπολογηται, ύπομνήσατ' αύτόν άθορύβως τό σανίδιον λαβείν καί τούς νόμους τῷ ψηφίσματι παραναγνῶναι. Έάν δέ μή προσποιηται ύμών άκούειν, μηδέ ύμείς εκείνου έθέλετε άκούειν οϋ γάρ τών φευγόντων τάς δικαίας άπολογίας εισεληλύθατε άκροασόμενοι, αλλά τών έθελόντων δικαίως άπολογείσθαι. Έάν δ' ύπερπηδήσας τήν δικαίαν άπολογίαν Δημοσθένην παρακαλή, μάλιστα μέν μή προσδέχεσθε σοφιστήν οίόμενον ρήμασι τούς νόμους άναιρήσειν, μηδ' έν άρετή τοϋθ' ύμών μηδείς καταλογιζέσθω, ὃς αν επανερομένου Κτησιφώντος ει καλέση Δημοσθένην, πρώτος άναβοήση «κάλει, κάλει».

ΑΙΣΧΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ 201

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

άποτροπή : απομάκρυνση, απόκρουση
διεξέρχομαι : διαπραγματεύομαι ένα θέμα με λεπτομέρειες
διατρίβω : σπαταλώ τον καιρό μου, καθυστερώ
σανίδιον : μικρός πίνακας για γράψιμο
παραναγιγνώσκω : διαβάζω κάνοντας παραβολή
παρακαλώ : προσκαλώ
άναιρῶ : ακυρώνω, διαγράφω
καταλογίζομαι : λογαριάζω, υπολογίζω
επανέρομαι : ξαναρωτώ, ρωτώ επανειλημμένα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφραστεί το κείμενο (Μονάδες 20)
2. Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παρακάτω τύποι :
λόγων, ψηφίσματι, άκροασόμενοι, ρήμασι (Μονάδες 4)
3. α) Να χαρακτηριστούν πλήρως συντακτικά οι προτάσεις στις οποίες ανήκουν τα ρήματα «διεξέλθη, παρακαλή» (Μονάδες 4)
β) Ο πλάγιος λόγος που εξαρτάται από το ρήμα «προερω» να γίνει ευθύς (Μονάδες 2)
4. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου :
τίς : τη γενική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος
προελθών : τη δοτική του άλλου αριθμού στο ουδέτερο γένος
ύπομνήσατ(ε) : το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή
σανίδιον : τη δοτική του ίδιου αριθμού
παραναγνῶναι : το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου
άκροασόμενοι : το γ' ενικό πρόσωπο της ευκτικής του ενεστώτα

ἀπολογεῖσθαι : το β' ενικό πρόσωπο του παρατατικού
μάλιστα : τους άλλους βαθμούς
σοφιστήν : την κλητική του ίδιου αριθμού
καταλογιζέσθω : το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέσου
μέλλοντα

(Μονάδες 10)

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :ΠΑΓΟΥΝΗΣ Σ.-ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ Σ.-ΒΑΙΝΑ Ζ.-ΚΩΤΙΤΣΑ Κ.-
ΜΩΥΣΙΑΔΟΥ Ι.- ΠΑΤΣΙΑΣ Β.-ΠΟΡΓΙΑΛΙΔΟΥ Ν.-ΤΣΙΑΒΟΥ Β.**